

LES UNIVERSITATS: INNOVACIÓ AL SERVEI DE LA PAU, LA DEMOCRÀCIA I ELS DRETS HUMANS

Les guerres han travessat l'experiència humana des de l'inici dels temps. Unes guerres en què es repeteixen infinitat de factors: interessos curterministes, lideratges irresponsables, ideologies excloents i regressives, i víctimes. Per sobre de qualsevol altra consideració, el que queda és el dolor i la ferida incurable de les víctimes, com els més de seixanta milions de persones que van patir la Segona Guerra Mundial, la més gran de les expressions de barbàrie de què hem estat capaços els éssers humans. És així fins i tot una vegada que tot ha passat. Quan els interessos passen a ser oberts, sotmesos a deliberació, cooperatius, intergeneracionals, quan els éssers humans tornem a conviure, també aleshores, encara queden les víctimes. Familiars, amics, companys i veïns de ciutadans i ciutadanes anònims que, de sobte, van perdre el futur. Avui som aquí, per sobre de qualsevol altre motiu, per aquestes persones. Perquè avui hi som per Ucraïna, perquè cada dia hi som per Síria, pel Iemen, per Gaza i Israel, pel Sàhara. I per tants altres. Per sobre de qualsevol altra causa, som aquí per totes les víctimes que en cadascun d'aquests països pateixen les conseqüències del deliri del qual som capaços els éssers humans.

Tanmateix, avui no som aquí només per això. Perquè això és una universitat. I a la universitat no hi som només per intentar comprendre el món. A la universitat hi som per transformar el món. Fins i tot quan la nit es torna més fosca, quan les imatges són més esgarrifoses, els testimonis més durs, o quan les estadístiques més sagnants ens dificulten pensar amb claredat, la universitat ha de ser un espai d'esperança. No una esperança fútil, mística. No: l'esperança que ens donen la ciència i les humanitats amb les seves metodologies, criteris de validesa i àmbits de debat. La universitat és i ha de continuar sent, especialment quan el present apunta cap a un futur cada cop més fosc, l'espai central en què les noves generacions han d'aprendre a construir un futur millor.

Perquè és cert que els éssers humans som capaços del pitjor. Des de la universitat, no només ho veiem, sinó que ho abordem —oferim eines a la societat i a les institucions per ajudar a entendre-ho i a gestionar-ho millor— i mirem de pal·liar-ne les terribles conseqüències.

Però també és cert que els éssers humans som capaços del millor. A la Universitat de Barcelona, cada dia es formen milers d'alumnes. Persones

que demà seran els nostres metges, les nostres advocades, els nostres mestres, les nostres enginyeres. I tants altres professionals que ens permetran avançar. També els nostres polítics i polítiques. Persones que hauran de construir una societat en la qual no es donin situacions com les que avui estem abordant aquí. No els conflictes, perquè, mentre hi hagi pluralisme, és inevitable que n'apareguin. Perquè continuarem sent individus amb interessos, valors, aspiracions i desitjos molt diversos.

Ara bé: com es produeixen aquests conflictes, en quins termes, i com els gestionem, és responsabilitat de cada generació. Nosaltres, que hem viscut els Balcans, la primera guerra del Golf, Ruanda, Txetxènia, l'Iraq, l'Afganistan, Etiòpia i Eritrea, les Malvines i tantes i tantes massacres, és evident que no hem encertat com a generació. No negaré els enormes progressos, però, mentre continuï havent-hi una sola guerra com la que ara s'està produint arran de la invasió de Rússia a Ucraïna, crec que podem afirmar que no haurem encertat com a generació.

Precisament per això és tan important que a la universitat continuem sent, o que ho siguem encara més en aquestes hores greus, l'espai en què la ciència ens torna a demostrar que un altre món és possible. Ho estem fent amb la pandèmia. Ho continuarem fent davant qualsevol repte. És la nostra feina, la nostra responsabilitat, el nostre compromís i la nostra passió.

I vull fer un esment especial que bé requereix una pausa: avui també som aquí per defensar les víctimes a Rússia. Ciutadans i ciutadanes russos que pateixen la profunda injustícia de viure en un país que no respecta els drets humans. Un país que ara ha decidit enviar tropes a conquerir el territori habitat per la ciutadania d'un altre país en contra de la seva voluntat. Un país en què oposar-se a una decisió política es pot pagar amb la presó.

Davant persones que pateixen, la universitat mai no serà un espai que divideixi entre ells i nosaltres. La ciutadania russa, com qualsevol altra del món, és benvinguda a casa nostra, com no podria ser d'altra manera i com, d'altra banda, evidencien les dades sobre l'acollida al nostre país. Que així sigui també a Europa. I no cal que entrem en consideracions sobre la distribució ideològica de la ciutadania russa, ni de la ucraïnesa, ni de cap altra: la Universitat de Barcelona mai no farà aquesta mena de distincions amb les víctimes d'una guerra.

I amb això, precisament, vull anar acabant aquest discurs, aquest manifest, aquest comunicat. Amb una crida a la comunitat científica. Als meus col·legues, magnífics rectors i rectora de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques i del sistema català i espanyol. A la consellera de Recerca i Universitats. A la representant de l'Ajuntament de Barcelona. Als

meus benvolguts amics, degans i deganes de la Universitat de Barcelona. A tots els col·legues d'aquesta institució. A tota la comunitat científica catalana, espanyola i internacional. Coordinem-nos. Som davant d'un repte majúscul i a les universitats tenim eines per contribuir a donar-hi resposta en molts àmbits. Fer-ho sols, cadascú pel seu compte, és possible: ho estem demostrant amb un esforç titànic. Però no n'hi ha prou. Si anem junts, podem fer més. Amb aquest esperit proposo cinc mesures, per implementar-les com més aviat millor:

1. Establir una taula permanent amb persones alliberades, per tal de respondre de forma conjunta a la situació que s'està donant a Ucraïna.
2. Establir un pressupost especial, al marge del general, que permeti acollir estudiants i treballadors de les universitats implicades perquè puguin continuar aquí la seva vida, la personal i l'acadèmica.
3. De forma conjunta, articular una universitat en línia per a Ucraïna amb què els estudiants que han vist interrompuda la seva normalitat puguin mantenir el to acadèmic, com a mínim seguint temes generals que retransmetrem les universitats catalanes. Caldria certificar l'assistència a aquestes sessions perquè les puguin acreditar al currículum.
4. Coordinar la nostra comunitat perquè pugui acollir persones que han fugit del terror.
5. Facilitar els tràmits de residència per a persones que fugin de la guerra, perquè no pateixin cap altra discriminació.

Traslladaré una proposta amb el mateix esperit a la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles, al Ministeri d'Universitats, a la Lliga d'Universitats de Recerca Europees i a qualsevol altra institució que pugui ser transcendental perquè siguem, col·lectivament, universitats útils. Vull acabar amb un missatge directe i clar a la comunitat universitària internacional:

I want to end my speech by recalling the transcendental role of universities in the return of peace and the maintenance of dialogue. We do not have bombs or soldiers, we only have the strength of science and the impact of words: powerful tools. Very powerful. Words are so strong that they reach every place of the world. Knowledge, sooner or later, prevails over lies and darkness. War is the darkness that does not announce the light. Science and knowledge are the light that never goes out.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Universities are generators of light. The University of Barcelona has been living in light and freedom for 560 years [LIBERTAS PERFUMDET OMNIA LUCE], although we have had moments in which darkness has been imposed upon us. For this reason, I want to ask all the university professors of the world to make use of the strength of their words every day and dedicate five minutes to remembering the barbarity of war, the unfairness of aggression, the perversion of weapons. Please spread this message in the classrooms, our students are the future we will share. A strong and clear message that marks the course of humanity from university classrooms. It is our job as teachers, as scientists, as a democratic community. An incessant, frenetic, shared echo that sounds like a symphony of solidarity and rationality supporting peace.